

P6_TA-PROV(2007)0172

Zimbabwe

Euroopa Parlamendi 26. aprilli 2007. aasta resolutsioon Zimbabwe kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 15. jaanuari 2004. aasta¹, 16. detsembri 2004. aasta², 7. juuli 2005. aasta³ ja 7. septembri 2006. aasta⁴ resolutsioone;
  - võttes arvesse 28.–29. märtsil 2007. aastal Tansaania Dar es Salaamis toimunud Lõuna-Aafrika Arengühenduse (SADC) erakorralist tippkohtumist;
  - võttes arvesse AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee juhatuse 21. märtsi 2007. aasta deklaratsiooni Zimbabwe opositsioonilise parlamendiliikme Nelson Chamisa halva kohtlemise kohta;
  - võttes arvesse nõukogu 19. veebruari 2007. aasta ühist seisukohta 2007/120/ÜVJP⁵, millega pikendatakse Zimbabwe vastu suunatud piirangumeetmeid 20. veebruarini 2008;
  - võttes arvesse komisjoni määrust (EÜ) nr 236/2007⁶, millega täiendatakse nende Zimbabwe elavate isikute nimistut, kelle vastu on suunatud piirangumeetmed;
  - võttes arvesse Aafrika Kodanikuühiskonna Foorumi 2007 24. märtsi 2007. aasta deklaratsiooni Zimbabwe kohta;
  - võttes arvesse rahvusvahelise kriisirühma 5.märtsi 2007. aasta aruannet „Zimbabwe: patiseisu lõpp?“;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 4,
- A. arvestades, et sel kuul täitub Zimbabwe iseseisvuse 27. aastapäev, kuid Zimbabwe rahvas pole ikka veel saavutanud vabadust;
- B. arvestades, et Zimbabwe rünnatakse ja/või vahistatakse omavoliliselt opositsiooniparteide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide liikmeid ja üksikisikuid ning et nad on politsei ja valitsuse julgeolekuteenistuste julmuse ohvrid süstemaatilise poliitilise vägivalda õhkkonnas, mille eesmärk on hävitada opositsiooni ja kodanikuühiskonna struktuurid enne 2008. aasta valimisi;

---

¹ ELT C 92 E, 16.4.2004, lk 380.

² ELT C 226 E, 15.9.2005, lk 358.

³ ELT C 157 E, 6.7.2006, lk 491.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2006)0358.

⁵ ELT L 51, 20.2.2007, lk 25.

⁶ Komisjoni 2. märtsi 2007. aasta määrus nr 236/2007, millega muudetakse nõukogu määrus (EÜ) nr 314/2004, mis käsitleb teatavaid piiranguid Zimbabwe suhtes (ELT L 66, 6.3.2007, lk 14).

- C. arvestades, et pärast 11. märtsil 2007. aastal toimunud opositsiooni kogunemise vägivaldset laialiajamist, mille käigus said surma kaks inimest, on vahistatud enam kui 300 kodanikuühiskonna organisatsioonide ja opositsiooniparteide liiget;
- D. arvestades, et AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee juhatus "mõistis kõige otsustavamalt hukka julma rünnaku kolleeg Nelson Chamisa vastu";
- E. arvestades, et praeguseks on riigi poliitiline ja majanduslik olukord halvenenud juba kaheksa aastat järjest ning zimbabwelased seisavad jätkuvalt silmitsi tõsise toidupuudusega, mille leevendamiseks on maailma toiduabi programm andnud 2007. aasta esimese kolme kuu jooksul erakorralist toiduabi 1,5 miljonile zimbabwelasele, kuid hinnanguliselt kannatab alatoitluse all üle 4,5 miljoni inimese;
- F. arvestades, et Zimbabwe on keskmine eluiga praegu üks madalamaid kogu maailmas (meestel 37 aastat ja naistel 34 aastat), 20% täiskasvanutest on HIV-positiivsed ning iga nädal sureb HIV/AIDSi tõttu üle 3200 inimese, mistõttu Zimbabwe on orbude suhtarv kõige kõrgem maailmas;
- G. arvestades, et 80% elanikkonnast elab allpool vaesuspiiri, riigi tööpuuduse tase on ametlikus sektoris 80% ja need vähesed zimbabwelased, kellel on tööd, ei teeni piisavalt isegi oma põhivajaduste rahuldamiseks ning kannatavad ulatusliku kvalifikatsiooni kaotamise, korruptsiooni, üle jõu käivate õppemaksude ning tervishoiusüsteemi ja elutähtsate teenuste osutamise kokkuvarisemise tõttu;
- H. arvestades, et kolmandik Zimbabwe elanikkonnast elab naaberriikides, miljonid zimbabwelased on riigist põgenenud ja praegu põgeneb riigist iga kuu viiskümmend tuhat inimest;
- I. arvestades, et piirkonnas kasvab ärevus Zimbabwe majanduskatastroofi tagajärgede pärast naaberriikide jaoks;
- J. arvestades, et igasuguseks enam kui kolme inimese kogunemiseks tuleb vastavalt avaliku korra ja julgeoleku seadusele eelnevalt politseilt luba taotleda, mille põhjuseks on enne 2007. aasta veebruari president Robert Mugabe ettepanekul tehtud muudatused põhiseaduses; arvestades, et meediaseadused on repressiivsed ning valimisseadus ebademokraatlik;
- K. arvestades, et kuna sõltumatu ajakirjanduse ja meedia puudumise tõttu ei saa paljud zimbabwelased teavet julgeolekujõudude vägivaldast opositsiooni ja kodanikuühiskonna aktivistide vastu; arvestades siiski, et kuuldused vägivalla ohvritest levivad laialdaselt;
- L. arvestades, et Rahvusvahelise Valuutafondi andmetel ootab 2007. aastal positiivne majanduskasv kõiki Aafrika riike peale Zimbabwe, mille majandus on viimase aastakümne jooksul kahanenud 40% võrra ja kahaneb sel aastal veel 5,7% võrra; arvestades, et Zimbabwe on tehnilise määratluse kohaselt jõudnud hüperinflatsiooni staadiumisse, kuna riigi aastane inflatsioonimäär tõusis 2007. aasta märtsis 2200%-ni ning Rahvusvahelise Valuutafondi andmetel võib see tõusta aasta lõpuks 5000%-ni;

- M. arvestades, et Zimbabwe Kaevanduste Koja andmetel on kullakaevandussektor, mis on riigi suurim eksportija ja annab 52% riigi maavarade toodangust, kokkuvarisemise äärel; arvestades, et Zimbabwe tubakatööstus, mis annab ligikaudu 50% riigi välisvaluuta tuludest, on samasuguses olukorras ning 2007. aasta tubakamüügihooaja algus on edasi lükatud; ning arvestades, et põllumajanduse tootlikkus on alates 1998. aastast langenud 80% võrra;
- N. arvestades, et Aafrika areng on lääne demokraatiate jaoks väga oluline; arvestades, et abi üksi ei võimalda kuigi palju saavutada ning arvestades, et Aafrika valitsustelt oodatakse pühendumist demokraatia ja õigusriigi põhimõtetele ning inimõiguste austamist;
- O. arvestades, et Aafrika Liidul, Lõuna-Aafrika Arenguühendusel (SADC) ning eelkõige Lõuna-Aafrika Vabariigil on kõigil kõnesoleva kriisi lahendamisel oluline osa ning et 28.-29. märtsil 2007 toimunud Lõuna-Aafrika Arenguühenduse kohtumine oli oluline samm selles suunas,
1. mõistab otsustavalt hukka Mugabe diktatuuri, kuna see rõhub armutult Zimbabwe rahvast, opositsiooniparteisid ja kodanikuühiskonna organisatsioone ning hävitab Zimbabwe majandust, mis on miljonite zimbabwelaste olukorra armetust veelgi süvendanud;
  2. tervitab nõukogu 23. aprilli 2007. aasta järeldusi, milles väljendatakse sügavat muret Zimbabwe olukorra kiire halvenemise ja riigis jätkuva laialdase inimõiguste rikkumise pärast, ning nõuab tungivalt, et Zimbabwe valitsus austaks kohustusi, mis ta võttis, kui ühines Lõuna-Aafrika Arenguühenduse lepingu ja selle protokollidega, Aafrika Liidu põhikirjaga, inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartaga ja Aafrika uue arengupartnerluse põhimõtetega, ning demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtteid;
  3. taunib asjaolu, et vaatamata riigi olukorrale, piirkondlikule ja rahvusvahelisele kriitikale ning 27-aastasele valitsemisajale kinnitas Zimbabwe Aafrika Rahvusliku Liidu - Patriootliku Rinde (Zanu-PF) keskkomitee Robert Mugabe jälle partei presidendikandidaadiks 2008. aasta valimistel ning et juba on alanud hirmutamiskampaania, et hävitada opositsiooni ja kodanikuühiskonna organisatsioonide struktuurid ning kindlustada parlamendi- ja presidendivalimiste tulemused;
  4. kutsub taas Robert Mugabet täitma oma lubadust tagasi astuda, ja seda võimalikult kiiresti, kuna see oleks kõige olulisem üksik samm Zimbabwe ühiskonna, poliitika ja majanduse taaselustamise suunas;
  5. mõistab teravalt hukka Mugabe vastaste poolt 11. märtsil 2007. aastal "Päästke Zimbabwe" kampaania raames korraldatud palvekogunemise vägivaldse laialiajamise; mõistab eriti hukka tapmised ja väljendab sügavat kurvastust opositsiooniaktivisti Gift Tandare surma pärast, kes lasti maha ja kelle surnukeha rööviti ja maeti salaja perekonna teadmata, Itai Manyeruke surma pärast, kes suri päev pärast seda, kui politsei oli teda julmalt peksnud, ning ajakirjanik Edmore Chikomba surma pärast 30. märtsil 2007;

6. mõistab teravalt hukka rünnakud opositsioonijuhtide vastu ning Demokraatlike Muutuste Liikumise (MDC) esimehe Morgan Tsvangirai, Nelson Chamisa, Grace Kwinjeh, Lovemore Madhuku, William Bango, Sekai Hollandi, Tendai Biti, Arthur Mutambara ja paljude teiste kinnipidamise, nende väärkohtlemise politsei jõudude poolt ning keelu, millega neil ei lubata otsida arstiabi väljaspool Zimbabwet; taunib otsustavalt asjaolu, et Zimbabwe politsei ründas julmalt mitmeid teisi kogunemisel osalejaid; väljendab suurt jahmatust selle üle, et sama juhtumiga seoses kummutas Zimbabwe informatsiooniminister Sikhanyiso Ndlovu teated politseipoolse jõhkrutsemise ja piinamise kohta ning süüdistas hoopis opositsiooni politsei ründamises;
7. on rahulolematu 28. märtsil 2007 toimunud MDC liikmete, sealhulgas Morgan Tsvangirai ja teiste uuesti kinnipidamise pärast, paljude opositsiooniaktivistide, nende hulgas hr Tsvangirai erinõuniku Ian Makone jätkuva vahi all hoidmise pärast, MDC liikmete vastu suunatud uute rünnakute pärast, neid ees ootavate alusetute süüdistustele tuginevate korduvate kohtuprotsesside pärast ning opositsiooni hulka kuulumises kahtlustatavate isikute jätkuvate arreteerimiste ja röövimiste pärast;
8. peab vastuvõetamatuks kallaletungi Nelson Chamisale, kes peeti kinni teel Harare lennujaama, kus ta oli suundumas lennukile, et osaleda AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kohtumistel;
9. on sügavalt mures teadete pärast, mille kohaselt 23. aprillil 2007. aastal peeti kinni valitsusvälise organisatsiooni Zimbabwe Naised Tõusevad (Women of Zimbabwe Arise) 56 naisliiget ja koos naistega viidi vanglasse ka nende 10 last;
10. mõistab teravalt hukka tsiviilisikute vastu suunatud valimatu politsei ja sõjaväe vägivalda, nagu näiteks ülestõusmispühade eelõhtul, kui relvastatud märulipolitsei ründas inimesi, kes ootasid transpordivahendeid, et pühadeks minema sõita, kui taktika, millega selgelt tahetakse külvata hirmu;
11. kutsub Zimbabwe valitsust üles taastama õigusriigi ja viivitamatult lõpetama vägivaldsed rünnakud opositsiooni, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja üksikisikute vastu, tegema lõpu inimeste "kadumistele" ja omavolilisele vahi all pidamisele, lõpetama kinnipeetavate piinamise ja väärkohtlemise, austama kohtuid ja juristi elukutse esindajaid ning austama ja kaitsma sõna- ja kogunemisevabadust;
12. kutsub Zimbabwe valitsust üles alustama koheselt protsessi riigi kriisist väljaviimiseks, leppides selleks kokku usutatavas tegevuskavas, milles nähakse ette demokraatlik üleminek, õigusriigi kohene taastamine, vabad ja õiglased valimised rahvusvahelise järelevalve all ning ajutised tagatised erapooletu kontrolli kehtestamiseks selliste riigile oluliste institutsioonide üle nagu sõjavägi ja politsei;
13. lisaks nõuab põhiseaduses vajalike muudatuste tegemist ning valimiskomisjonile asjakohaste volituste andmist, et teha sellest tõeliselt sõltumatu organ, mis suudaks läbipaistva korra kohaselt teostada järelevalvet vabade ja õiglaste valimiste korraldamise üle, ning on seisukohal, et selle protsessi oluline osa on hääletussedelite täielik kontroll, mida teostatakse korralikult algusest lõpuni ja dokumenteerides, kui palju hääletussedeleid trükiti, kui palju jagati neid igas valimispiirkonnas laiali ja kui palju oli valimistel kehtivaid sedeleid;

14. pakub sellega seoses oma abi mistahes kokkulepitud protsessi rakendamisel, mis paneb aluse tõeliselt vabadele ja õiglastele valimistele, sealhulgas ELi valimiste vaatlusmissiooni kasutamist, ning usub, et ka teistel organisatsioonidel nagu Rahvaste Ühendus palutakse saata valimistele oma vaatlejad;
15. tervitab Zimbabwe opositsiooniparteide ning -rühmade (mis hõlmavad MDC, kirikute ja Zimbabwe Ametiühingute Kongressi kõiki osalisi) eesmärkide taasleitnud ühtsust ning nende otsustavust teha valitsuse survet trotsides koostööd inimestele demokraatia ja vabaduse andmiseks;
16. tervitab Lõuna-Aafrika Arenguühenduse tunnistust, et Zimbabwe valitseb kriis, ning Lõuna-Aafrika Vabariigi presidendi Thabo Mbeki määramist Zanu-PF partei ja opositsioonilise MDC vahelise dialoogi edendajaks; toetab Sambia presidendi Levy Mwanawasa, Ghana presidendi John Kuffouri, peapiiskop Desmond Tutu ja Bulawayo peapiiskopi Pius Ncube otsekoheseid hinnanguid Zimbabwe valitsevale olukorrale; rõhutab, et kehtestatud ei ole mitte Zimbabwe vastased majandussanktsioonid, vaid üksnes Mugabe režiimi vastu suunatud piirangumeetmed; tervitab Lõuna-Aafrika Arenguühenduse algatust lahenduse otsimisel, mis on kasulik nii Zimbabwe kodanikele kui ka piirkonnale tervikuna; ning nõuab tungivalt, et kogu rahvusvaheline kogukond ja eelkõige Aafrika riigid seda võimalust kasutaksid;
17. loodab, et Lõuna-Aafrika presidendi Mbeki vahendustegevus teeb lõpu praegusele vägivalla- ja hirmutamistsüklile, sest muidu ei saa ta piisavalt täita talle usaldatud ülesannet soodustada Zimbabwe opositsiooni ja valitsuse vahelist dialoogi ning Zanu-PFi ja MDC piire ületavat üldrahalikku dialoogi, millesse kaasatakse kirikujuhid, äriühingud, ametiühingud ja muud kodanikuühiskonna osapooled;
18. toetab Zimbabwe üliõpilaste liikumist, mille juhte ja aktiviste on korduvalt kinni peetud, pekstud ja rünnatud, ning Zimbabwe Ametiühingute Kongressi jätkuvat kampaaniat ja imetleb nende julgust korraldada kahepäevane üleriiklik „töölt puudumine”, et mõista avalikult hukka Mugabe suutmatust peatada riigi majanduse kokkuvarisemine, vaatamata teadetele politsei jõukasutamise ja selle kohta, et politsei ründas jöhkralt Zimbabwe Ametiühingute Kongressi juhte pärast nende viimast meelevaldust 2006. aastal; väljendab kahetsust selle üle, et vägivaldse valitsusega pole konstruktiivsed kokkulepped võimalikud;
19. taunib Zimbabwe valitsuse taasavaldatud deklaratsiooni kavatsuse kohta rünnata ja sulgeda valitsusvälised organisatsioonid, mis valitsuse arvates toetavad opositsiooni ja poliitilisi muutusi, ning näeb selles ähvarduses tõsist märki valitsuse halbade kavatsustest seoses riigi jaoks väljapääsutee leidmisega;
20. kutsub nõukogu üles tagama, et kõik liikmesriigid rakendaksid rangelt praegusi piirangumeetmeid, sealhulgas relvaembargot ja reisikeeldu, rõhutades, et Zimbabwe küsimust ei saa käsitleda lahus ELi laialdasematest suhetest kogu Aafrikaga; seetõttu kutsub nõukogu üles tagama, et ühtki reisikeeldu saanud isikut ei kutsutaks 2007. aasta detsembriks kavandatud ELi ja Aafrika tippkohtumisele Lissabonis ning nad ei osaleks sellel kohtumisel; on seisukohal, et nõrkus suunatud sanktsioonide kohaldamisel kahjustab tõsiselt ELi poliitikat Zimbabwe suhtes ning valmistab tõsise pettumuse neile Zimbabwe elanikele, kes ootavad rahvusvahelise üldsuse toetust;

21. kutsub nõukogu üles laiendama suunatud piirangumeetmete kohaldamisala ning täiendama sissesõidukeelu saanud isikute nimekirja, et see hõlmaks suuremat osa Mugabe võimustruktuuridest, sealhulgas valitsuse ministreid, parlamendiliikmeid ja kubernere, sõjaväelasi, luure- ja politseiorganite töötajaid ning Zimbabwe Reservpanga presidenti;
22. märgib, et EL on Zimbabwele peamine abiandja, kelle rahastamise kogumaht oli 2006. aastal 193 miljonit eurot, millest ELi liikmesriikide rahastamine kokku moodustab 106,9 miljonit ja komisjoni rahastamine kokku 86,1 miljonit, ning et ainuüksi erakorralisele, humanitaar- ja toiduabile kulub 94,7 miljonit ning inim- ja sotsiaalarengule 49,9 miljonit eurot; kahetseb seejuures sügavalt asjaolu, et Mugabe režiim manipuleerib sellise abi ja eriti toiduabiga ning kasutab seda poliitilise relvana nende karistamiseks, kes julgevad väljendada vastuseisu režiimile;
23. nõuab, et kogu Zimbabwele suunatud abi peab kohale jõudma tõeliselt valitsusväliste organisatsioonide kaudu ja jõudma inimesteni, kellele see mõeldud on, ilma et Mugabe režiimi esindajad saaksid seda kuidagi kõrvale suunata;
24. kutsub üles Ühendkuningriiki, kes võttis 2007. aasta aprillis üle ÜRO Julgeolekunõukogu eesistuja koha, võtma Zimbabwe küsimus julgeolekunõukogu päevakorda, ning loodab, et selle küsimuse lahendamisel mängib suurt rolli Lõuna-Aafrika Vabariik, kes on ÜRO julgeolekunõukogu mitteamalaline liige;
25. kordab oma nõudmist, et Mugabe režiim ei tohi 2010. aasta jalgpalli maailmameistrivõistluste valikuvoore ega turniiri ennast kuidagi ära kasutada rahalise või propagandistliku kasu saamiseks; sellega seoses palub maailmameistrivõistluste võõrustajariigil Lõuna-Aafrika Vabariigil ja FIFA-l keelata Zimbabwe osalemast maailmameistrivõistluste eelsetel mängudel, pidada rahvusvahelisi sõpruskohtumisi või võõrustada turniiriga seotud rahvusmeeskondi;
26. tervitab AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee algatust saata Zimbabwe ühisdelegatsioon, et tutvuda olukorraga kohapeal, kutsub AKV-ELi parlamentaarset ühisassambleed üles viima oma uurimist läbi võimalikult kiiresti ning kutsub Zimbabwe valitsust üles tagama sissepääsu Zimbabwele kõnealuse delegatsiooni kõikidele liikmetele; rõhutab, et delegatsioon peaks saama juurdepääsu kodanikuühiskonna kõigile tasanditele ja tema tegevus ei tohiks piirduda kohtumistega valitsuse organiseeritud rühmadega; soovib, et komisjon korraldaks külastuse Zimbabwele, ja nõuab tungivalt Zimbabwe ametivõimudelt koostööd seoses sellise külastuse eesmärgiga;
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Zimbabwe valitsusele ja parlamendile, Lõuna-Aafrika Vabariigi valitsusele ja parlamendile, Lõuna-Aafrika Arenguühenduse peasekretärile, AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kaasesimeestele, Aafrika Liidu komisjoni ja täidesaatva kogu esimeestele, Rahvaste Ühenduse peasekretärile, ÜRO peasekretärile, G8 riikide valitsustele ning Rahvusvahelise Jalgpalliliidu (FIFA) presidendile.